

*Liquidatie wettelijke ongevallenverzekering
in verband met de invoering van de Wet op
de arbeidsongeschiktheidsverzekering*

(Liquidatie ongevallenwetten)

*Wijziging Veiligheidswet 1934 en Stuwadoorswet
in verband met de invoering van de Wet op de
arbeidsongeschiktheidsverzekering*

Wijziging van de Liquiditeitswet invaliditeitswetten

(Algehele liquidatie van de in de invaliditeitswetten
geregelde verzekeringen in verband met de invoering
van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering)

Overgangsregeling arbeidsongeschiktheidsverzekering

(Wet overgangsregeling
arbeidsongeschiktheidsverzekering)

*Overgangsregeling in verband met aanpassing van de
Ziektewet aan de Wet op de arbeidsongeschiktheids-
verzekering*

(Wet overgangsregeling Ziektewet)

Wijziging van de Coördinatiewet Sociale Verzekering

(Aanpassing aan de Wet op
de arbeidsongeschiktheidsverzekering)

MEMORIE VAN ANTWOORD

(Ingezonden 29 december 1966)

Nr. 17

Gaarne betuigt de ondergetekende zijn erkentelijkheid voor de door de commissie uitgesproken grote waardering voor de bewindslieden en de ambtenaren van het Departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid, alsmede voor de verschillende adviserende instanties, die zich hadden ingezet de totstandkoming van deze wetsontwerpen te bewerkstelligen. Terecht merkt de commissie op, dat overgangs- en liquidatiewetgeving in de meeste gevallen niet het meest spectaculaire gedeelte van de wetgevende arbeid is. Te meer verheugt het de ondergetekende, dat uit het voorlopig verslag blijkt, hoezeer de commissie er oog voor heeft, dat het ingewikkelde detailwerk, dat overgangs- en liquidatiewetgeving nu eenmaal vergt, een onmisbare voorwaarde is om de invoering van nieuwe en verbeterde wetgeving mogelijk te maken. Hij is de commissie erkentelijk voor de uitspraak, dat men veel waardering had voor de, naar het gekozen uitgangspunt gemeten, logische en relatief beknopte wijze, waarop de regelingen in de voorgelegde wetsontwerpen waren vervat.

De ondergetekende sluit zich gaarne aan bij de opmerking van de commissie, dat in het liquidatie- en overgangsrecht, neergelegd in de 6 wetsontwerpen onder nr. 8636, in zeer overwegende mate door de ondergetekende de adviezen zijn gevolgd van de S.E.R., van de S.V.R. en van de Ziekenfondsraad en dat het gevolg hiervan is, dat individuele aanspraken zo volledig mogelijk worden gehonoreerd en de aanpassing, door het nieuwe recht vereist, zo beperkt mogelijk is gehouden.

Vele leden konden zich hiermede wel verenigen, al ontveinsden zij zich niet dat met name de liquidatie der Invaliditeitswet nog gedurende vele jaren zeer veel arbeid zal vragen. De ondergetekende heeft begrip voor de door deze leden aangevoerde overwegingen, welke hen ertoe hadden gebracht zich af te vragen of een andere, meer globale benadering, waarbij een overdracht van de met de liquidatie gemoeide gelden voor voorzieningen ten behoeve van deze groep verzekerden zou plaatsvinden, onbevredigend zou zijn geweest. Het verheugt de ondergetekende evenwel, dat de hier aan het woord zijnde leden tot de conclusie waren gekomen, dat zij na de uitvoerige voorbereiding, waarbij blijkbaar grote eenstemmigheid in het maatschappelijk leven bestond, geen aandrang tot herziening van de uitgangspunten meer moesten uitoefenen, zulks te meer niet, omdat de vaststelling van het overgangsrecht een urgente zaak is.

Verscheidene leden waren van mening, dat zich bij de feitelijke liquidatie van de bestaande fondsen ongetwijfeld nog een aantal moeilijkheden zal voordoen. De ondergetekende zou zich bij deze leden willen aansluiten waar zij te kennen gaven goede hoop te hebben, dat in de praktijk hiervoor wel oplossingen gevonden zouden worden.

Gaarne voldoet de ondergetekende aan het verzoek van de commissie om te worden ingelicht omtrent zijn standpunt tegenover de brieven van 18 januari en 25 november jl. van de Nederlandse Vereniging van Ongevallen- en Ziekteverzekeraars (N.V.O.Z.). Overweging van de door de N.V.O.Z. aan de orde gestelde punten heeft de ondergetekende geleid tot de volgende conclusies.

Het roeyement van lopende particuliere verzekeringen bij invoering van de W.A.O. en van de wijziging van de Ziektewet is in artikel 66 van de ontwerp-Wet overgangsregeling arbeidsongeschiktheidsverzekering en in artikel 20 van de ontwerp-Wet overgangsregeling Ziektewet aldus geregeld, dat bepaalde verzekeringen van rechtswege vervallen, behoudens wanneer de verzekerde tegenover de verzekeringsinstelling te kennen geeft, dat hij de overeenkomst wenst te handhaven. De N.V.O.Z. verzoekt bedoelde artikelen in dier voege te willen wijzigen, dat vervel van rechtswege wordt vervangen door een opzeggingsrecht aan de zijde van de verzekeringnemer. De ondergetekende meent, dat aan dit verzoek van de N.V.O.Z. kan worden voldaan. Daarbij zal aansluiting worden gezocht bij de regelen ter zake in de Ziekenfondswet en in de ontwerp-Algemene Wet Zware Geneeskundige Risico's. Bij nota van wijziging zullen de vorengenoemde artikelen daartoe worden aangepast.

Ten aanzien van de door de N.V.O.Z. vervolgens genoemde punten, t.w. lopende uitkeringen op particuliere polissen en aftrekclausules ter zake van uitkeringen krachtens de ongevallenwetten en de Interimwet invaliditeitsrentetrekkingen (I.W.I.), ligt een ingrijpen door de wetgever toch wel zeer moeilijk.

Het gaat hier immers met name om rechten, welke uit de verzekeringsovereenkomst reeds zullen zijn ontstaan doordat de verzekerde gebeurtenis plaatsvond vóór het tijdstip van invoering van de W.A.O.

Voorts verdient de aandacht, dat veel van de in het schrijven van de N.V.O.Z. ten aanzien van deze punten naar voren gebrachte problematiek zich niet eerst bij invoering van de W.A.O. zal gaan voordoen, doch zich reeds bij invoering van de I.W.I. op 1 januari 1963 zal hebben voorgedaan. Toen immers zijn de wettelijke invaliditeitsuitkeringen in belangrijke mate verhoogd. Wettelijke maatregelen, als thans door de N.V.O.Z. worden gevraagd, zijn toen echter evenmin getroffen.

Tevens acht de ondergetekende het van belang, dat de verzekeraars reeds jarenlang de invoering van de W.A.O. hebben kunnen voorzien en dus bij het afsluiten van contracten met de nieuwe situatie rekening hebben kunnen houden en ongetwijfeld in het algemeen ook rekening zullen hebben gehouden.

Dit alles in aanmerking nemende, meent de ondergetekende geen wettelijke maatregelen te moeten voorstellen, waarbij ten aanzien van de onderhavige door de N.V.O.Z. genoemde punten in de contractuele sfeer zou worden ingegrepen.

Met betrekking tot de door de verzekeraars te lijden schade bij tussentijdse beëindiging van verzekeringsovereenkomsten wordt door de N.V.O.Z. in de eerste plaats opgemerkt, waarom de nieuwe sociale wetten de particuliere verzekeringsovereenkomsten niet gewoon laten bestaan en, tegen premiekorting aan de verzekerde of dienst werkgever, de uitkeringen krachtens de W.A.O./Z.W. verminderen met de uitkeringen krachtens de particuliere verzekeringen. Het is duidelijk, dat een aan een regeling in deze geest aangepaste opzet van W.A.O. en Ziektewet belangrijk zou gaan afwijken van de in overeenstemming met de adviezen van het georganiseerde bedrijfsleven voor de W.A.O. en Ziektewet gekozen vorm, zoals die reeds is vastgelegd in de betreffende wetten. Het is duidelijk, dat de ondergetekende geenszins beoogt op de inmiddels ter zake reeds tot stand gekomen wettelijke regelingen terug te komen. Hij zou hierbij nog slechts willen opmerken, dat individuele premiekortingen, als waarvan sprake is in het schrijven van de N.V.O.Z., de uitvoering van de wettelijke verzekeringen wel zeer zouden compliceren.

Indien vorenbedoeld door de N.V.O.Z. gesuggereerd systeem niet gevolgd gaat worden, zal de N.V.O.Z., aldus haar schrijven, gaarne overleggen over een schadevergoeding.

Een schadevergoeding kan de ondergetekende niet aan de verzekeraars in uitzicht stellen. Hoewel hij begrip heeft voor de moeilijkheden, welke voor het particuliere verzekeringsbedrijf ontstaan wanneer een wettelijke verzekering (meer) het terrein gaat bestrijken, dat tot dusver (mede) openstond voor de particuliere verzekeraars, meent hij toch ook te mogen aanvoeren, dat niet elke nieuwe wettelijke verzekeringsregeling

in het verleden alleen maar nadelig heeft gewerkt ten aanzien van de mogelijkheden voor het particuliere verzekeringsbedrijf. Met name de A.O.W. en de A.W.W. hebben ook nieuwe mogelijkheden geopend voor de particuliere verzekeraars.

Voorts geldt ook hier, dat de verzekeraars de bij invoering van de W.A.O. intredende situatie reeds jarenlang hebben kunnen voorzien, zodat bij het afsluiten van contracten met het erlang intreden van een nieuwe situatie rekening zal zijn gehouden.

Ten aanzien van de in het schrijven van de N.V.O.Z. gemaakte opmerkingen met betrekking tot een arbeidsongeschiktheidsverzekering voor niet-loontrekkenden zou de ondergetekende zich thans nog van het geven van commentaar willen onthouden, waar bij de voorliggende wetsontwerpen deze aan gelegenheid niet aan de orde is.

Inzake het schrijven van de Raad van Bestuur in arbeidszaken van 8 juli 1966, waarin de ondergetekende werd verzocht om voor de interimrenttrekkers, die op het moment van invoering van de W.A.O. onder een door een bedrijfsvereniging getroffen verlengde ziekingeldregeling vallen, de ingevolge de overgangsregeling-W.A.O. te verlenen arbeidsongeschiktheidsuitkering niet af te stemmen op het uniforme, op het gemiddelde loon van een ongeschoolde werknemer afgestemde niveau van de uitkering ingevolge de I.W.I., doch te relateren aan het individuele werkelijke loon van de betrokkenen, deelt de ondergetekende het volgende mede.

De Sociale Verzekeringsraad heeft desgevraagd ten aanzien van bedoeld verzoek op 23 december 1966 aan de ondergetekende advies uitgebracht. In dit advies, waarvan de ondergetekende een aantal exemplaren aan de griffie van de Tweede Kamer zal doen toekomen¹⁾, wordt als bezwaar tegen het voorstel van de Raad van Bestuur in arbeidszaken aangevoerd, dat, indien dit voorstel zou worden gevolgd, binnen de kring van I.M.I.-bijslaggerechtigden en van hen tevens binnen de groep van degenen, die als loontrekkende invalide zijn geworden op het punt van het aan de W.A.O.-uitkering ten grondslag te leggen dagloon, de een gunstiger zou worden behandeld dan de ander en dit dan als gevolg van nogal toevallige omstandigheden. Deze discriminatie tussen de verschillende groepen van I.W.I.-bijslaggerechtigden, welke zou optreden, is een gevolg van het gespreid liggen in de tijd van de tijdstippen van aanvang der verlengde ziekingeldregelingen en van verschillen in de kring van rechthebbenden op verlengd ziekingeld. Voorts vloeit deze discriminatie bij het aanvaarden van het voorstel van de Raad van Bestuur in arbeidszaken voort uit het feit, dat in de kring van I.W.I.-bijslaggerechtigden personen worden aangetroffen, die tot aan de aanvang van hun arbeidsongeschiktheid wel in loondienst waren maar niet verzekerd waren ingevolge de Ziektewet en dan ook geen recht hebben op verlengd ziekingeld ingevolge een verlengde ziekingeldregeling ex artikel 57, eerste lid, der Ziektewet. Hierbij valt te denken aan degenen, wier loon de voor de Ziektewet geldende loongrens te boven ging, de zeevarenden, de mijnwerkers en mijnbeambten, etc. Zonder dat exact kan worden aangegeven om hoeveel personen, die buiten de door de Raad van Bestuur in arbeidszaken voorgestelde regeling zouden blijven, het hier gaat, kan ervan worden uitgegaan, dat het totale aantal belangrijk is.

Het verschil in behandeling van de verschillende groepen van I.W.I.-bijslaggerechtigden, dat bij uitvoering van het voorstel van de Raad van Bestuur in arbeidszaken zou ontstaan, zou slechts kunnen worden voorkomen — aldus het advies van de S.V.R. — door bedoeld voorstel uit te breiden tot alle I.W.I.-bijslaggerechtigden. Een dergelijke uitgebreide regeling is echter praktisch onuitvoerbaar, terwijl dan ook de aan deze regeling verbonden kosten grotere betekenis krijgen.

De Sociale Verzekeringsraad komt derhalve tot de conclusie, dat, oordelend langs de weg van recht en billijkheid, het voorstel van de Raad van Bestuur in arbeidszaken niet aanvaardbaar is. Om tot een sociaal verantwoorde oplossing te

¹⁾ Een exemplaar van dit advies is nedergelegd ter griffie, ter inzage van de leden.

komen zou dat voorstel moeten worden uitgebreid tot alle I.W.I.-bijslaggerechtigden. De raad is echter mede door de van het Gemeenschappelijk Administratiekantoor ontvangen inlichtingen tot de overtuiging gekomen, dat een dergelijke uitgebreide regeling in feite niet uitvoerbaar is. In verband daarmee adviseert de raad dan ook het voorstel om de overgangsregeling-W.A.O. op dit punt te wijzigen niet te volgen.

De ondergetekende deelt de bezwaren van de Sociale Verzekeringsraad tegen het voorstel van de Raad van Bestuur in arbeidszaken en meent daarom aan dit voorstel geen uitvoering te moeten geven. Daarbij moge de ondergetekende er nog op wijzen, dat, zoals ook in het advies van de Sociale Verzekeringsraad wordt opgemerkt, voor de door de Raad van Bestuur in arbeidszaken aan de orde gestelde problematiek — t.w. terugval in inkomsten voor degenen, die thans verlengd ziekgeld boven hun I.W.I.-uitkering ontvangen — een oplossing door het bedrijfsleven zelf kan worden gevonden door, waar nodig, voorschots de verlengde ziekgelduitkering aan de door de Raad van Bestuur bedoelde personen, in aanvulling op de arbeidsongeschiktheidsuitkering ingevolge de W.A.O., te continueren. De S.V.R. wijst er daarbij terecht op, dat het tot het beleid van de besturen der bedrijfsverenigingen behoort om te beslissen over de vraag of en zo ja in hoeverre na de invoering van de W.A.O. en de daaraan aangepaste Ziektewet nog verlengde ziekgeldregelingen op grond van het bij deze aanpassing gehandhaafde artikel 57, eerste lid, der Ziektewet zullen worden tot stand gebracht.

De ondergetekende nam er gaarne nota van, dat vele leden reeds aanstonds te kennen gaven voor de door de Raad van Bestuur in arbeidszaken bepleite regeling niet geporteerd te zijn.

Het tekort bij het Interim-Invaliditeitsfonds

De ondergetekende betreurt, dat vele andere leden zich niet konden verenigen met de zienswijze, neergelegd in zijn brief van 28 november jl. (8800, hoofdstuk XV, nr. 14), omtrent de dekking van het tekort in het I.W.I.-fonds en met de daaraan ten grondslag liggende argumentatie.

Aan hetgeen reeds in bovenvermelde brief, in hoofdstuk VII van het algemeen deel van de memorie van toelichting op het wetsontwerp Overgangsregeling arbeidsongeschiktheidsverzekering en in het verslag omtrent de briefwisseling met de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid (zitting 1965—1966 — 8300, nr. 10) daaromtrent is gesteld, moge de ondergetekende mede naar aanleiding van het door de aan het woord zijnde leden betoogde, nog het volgende toevoegen.

Zoals in hoofdstuk II van het algemeen deel van de memorie van toelichting op het wetsontwerp, hetwelk tot de Interimwet invaliditeitsrentetrekking heeft geleid, is uiteengezet, werd met genoemde wet beoogd de door de Sociaal-Economische Raad en de Sociale Verzekeringsraad voorgestelde overgangsregeling met betrekking tot de arbeidsongeschiktheidsverzekering vroegtijdig te effectueren. In hoofdstuk IV van bedoelde memorie werd erop gewezen, dat de uit de overgangsregeling voortvloeiende kosten voor de bij de invoering van de definitieve wet aanwezige invaliden, die een invaliditeitsuitkering genieten, in de gedachtengang van de S.E.R. en de S.V.R. ten laste van het bedrijfsleven zouden komen. Daarbij werd geen onderscheid gemaakt tussen werknemers en zelfstandigen. Desniettegenstaande heeft de Regering zich toen bereid verklaard een rijksbijdrage te verlenen, ongeveer overeenkomende met het bedrag, dat aan toeslagen op de invaliditeitsrenten zou worden bespaard, waardoor werd bereikt, dat bij de invoering van de I.W.I. op 1 januari 1963 de kosten voor 75 pct. voor rekening van het bedrijfsleven en voor 25 pct. voor rekening van de overheid komen. Het is echter nimmer de bedoeling geweest, dat de overheid naast bedoelde bijdrage ook nog de kosten op zich zou nemen van de aan gewezen zelfstandigen verleende I.W.I.-uitkeringen. Zoals ook door de aan het woord zijnde leden werd gesteld, is uit een door de raden van arbeid gehouden enquête gebleken, dat ongeveer 18,4 pct. van de I.W.I.-gerechtigden uit voormalige zelfstandigen bestaat. Daar-

uit blijkt, dat de kosten van deze uitkeringen ruimschoots door de rijksbijdragen worden gedekt. De Regering meent dan ook, dat thans met betrekking tot de financiering van de I.W.I. geen verdere lasten voor rekening van het Rijk dienen te worden gebracht.

Opgemerkt zij hier ten slotte nog, dat bij het beoordelen van het tekort van het I.W.I.-fonds bijzondere aandacht verdient de inmiddels sterk gestegen invaliditeitskans, zoals deze voor loontrekkenden valt af te leiden uit het jaarlijks door de Sociale Verzekeringsraad gepubliceerde verslag van de stand der ziekgeldverzekering.

De aan het woord zijnde leden konden zich voorts verenigen met het oordeel van de S.V.R., dat de door de risicodragers van de ongevallenverzekering bij het in werking treden van de W.A.O. over te dragen vermogens niet behoren te worden aangewend ter delging van het tekort van het I.W.I.-fonds.

Met betrekking tot hetgeen door deze leden hieromtrent verder werd gesteld, moge de ondergetekende erop wijzen, dat het ten laste brengen van het Arbeidsongeschiktheidsfonds van het ten laste van het bedrijfsleven resterende tekort van het I.W.I.-fonds uiteraard consequenties zal hebben voor de door het bestuur van eerstgenoemd fonds te gelegener tijd vast te stellen W.A.O.-premie. Overdracht van vermogens door de risicodragers van de ongevallenverzekering zal, zoals in de memorie van toelichting bij het onderhavige wetsontwerp werd gesteld (blz. 13), ter verlaging van de premie over 1967 en volgende jaren kunnen dienen. De ondergetekende kan derhalve de mening niet delen van de aan het woord zijnde leden, dat deze vermogens aan hun bestemming worden onttrokken en voor een ander doel worden aangewend. De overdracht van deze vermogens blijft het mogelijk maken om de premie voor de W.A.O. voor de eerste tijd vast te stellen op een lager percentage dan zonder deze overdracht het geval zou zijn geweest.

Liquidatie wettelijke ongevallenverzekering in verband met de invoering van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (Liquidatiewet ongevallenwetten)

De grootte van het totaal bedrag, dat na de liquidatiedatum tot uitkering zal komen wegens afkoop van uitkeringen ingevolge de ongevallenwetten, welke zijn berekend naar niet meer dan 25 pct. arbeidsongeschiktheid en welke zijn toegekend aan ongevalsgetroffenen, die jonger dan 65 jaar zijn, zal deels afhangen van de bij de berekening van de contante waarde van die uitkeringen te hanteren rentevoet. Ingevolge artikel 19 van de ontwerp-Liquidatiewet ongevallenwetten zullen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur voor de berekening van die contante waarde regelen worden gesteld.

Volgens een van de Sociale Verzekeringsbank ontvangen opgave van 7 oktober 1966 waren er op 31 december 1965 14 381 definitief toegekende renten krachtens de Ongevallenwet 1921, welke voor afkoop in aanmerking zouden komen. De totale contante waarde van deze renten, bij de berekening waarvan is uitgegaan van een rente van 6 pct., bedraagt ca. f 69 mln. Zou met een rente van 7 pct. rekening worden gehouden, dan zou deze totale contante waarde 10 pct. lager en dus op ca. f 62 mln. dienen te worden gesteld. Naast deze 14 381 definitief toegekende renten waren er ca. 2000 voorlopig toegekende renten, welke voor afkoop in aanmerking zouden komen. De totale contante waarde van deze voorlopig toegekende renten is niet bekend. Voorts betreft de opgave van de Sociale Verzekeringsbank uitsluitend de renten krachtens de Ongevallenwet 1921, zodat de vorengenoemde bedragen van ca. f 69 mln., resp. ca. f 62 mln., nog moeten worden vermeerderd met de contante waarde van af te kopen uitkeringen ingevolge de Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 en de Zeengevallenwet 1919. De ondergetekende beschikt ten aanzien van die uitkeringen niet over cijfers, doch gezien de beperkte werkingssfeer van laatstgenoemde wetten kan worden aangenomen, dat de omvang van de totale contante waarde van de af te kopen uitkeringen ingevolge die wetten be-

trekkelijk gering zal zijn in vergelijking met de totale contante waarde van de af te kopen uitkeringen ingevolge de Ongevallenwet 1921.

Aan de grootte van het totaal wegens afkoop tot uitkering komende bedrag werd de vraag vastgeknoopt of — aannemende, dat het om een vrij aanzienlijke som gaat — een dergelijke koopkracht-injectie op het huidige tijdstip wel gewenst of noodzakelijk is. Ten aanzien van deze vraag merkt de ondergetekende op, dat niet de economische situatie op het huidige tijdstip doch die van de periode na 1 juli 1967 bepalend is voor het antwoord op deze vraag. Bovendien is daarbij mede bepalend in hoeverre het hierbovenbedoelde bedrag in de consumptieve sfeer wordt gebracht. Het is echter de vraag of degenen, die een afkoopsum zullen ontvangen, deze in de consumptieve sfeer zullen aanwenden. Hoewel de betrokkenen volledige beschikkingsvrijheid over het aan hen uit te keren bedrag zullen hebben, kan naar de mening van de ondergetekende worden aangenomen, dat in een aantal gevallen de afkoopsum niet of niet geheel, en zeker niet direct na de uitbetaling in zijn geheel, voor consumptieve doeleinden zal worden aangewend. Ten slotte merkt de ondergetekende ten aanzien van deze vraag op, dat — zo overwegingen van economische aard al een rol zouden mogen spelen — de grootte van het totaal aan afkoopsummen uit te betalen bedrag, bij een particuliere consumptie in de orde van grootte van f 47 mld., niet van zodanige invloed op onze nationale economie zal zijn, dat om die reden niet tot afkoop zou moeten worden overgegaan.

In dit verband werd voorts de vraag gesteld of het niet evengoed mogelijk zou zijn het bedrag van de renten waarom het hier gaat te bevriezen en de uitkering normaal voort te zetten tot het overlijden van de rentetrekker. Aangezien het om vaste kleine bedragen gaat, waarvan de uitbetaling eventueel zelfs eenmaal per kwartaal of per jaar zou kunnen plaatsvinden, zou dit, aldus de hier aan het woord zijnde leden, administratief waarschijnlijk weinig kosten of moeiten opleveren, zodat ook de vraag, welk uitvoeringsorgaan hiermede belast zou moeten worden, nauwelijks een rol zou behoeven te spelen.

Zoals opgemerkt, behoeven naar het oordeel van de ondergetekende economische motieven niet te leiden tot de keuze van een andere wijze van afwikkeling van de uitkeringen ingevolge de ongevallenwetten, berekend naar niet meer dan 25 pct. arbeidsongeschiktheid, dan in het onderhavige wetsontwerp is voorgesteld. De ondergetekende wijst er in dit verband voorts op, dat de voorgestelde afkoopregeling gebaseerd is op adviezen van het bedrijfsleven, vertegenwoordigd in de Sociaal-Economische Raad en de Sociale Verzekeringsraad, en dat een andere wijze van afwikkelen met die op het onderhavige punt unanime adviezen in strijd zou zijn. Voorts moet als bezwaar tegen de in de hier behandelde vraag gestelde wijze van afwikkeling worden gezien, dat deze tot een *zeer langdurige* afwikkeling kan leiden. Aan een ongevalsgetroffene, die thans 25 jaar is, zou gedurende ca. 50 jaar een lage uitkering moeten worden gegeven. Administratief moge deze wijze van afwikkeling weinig kosten of moeiten opleveren, doch een dergelijke wijze van afwikkeling zou wel in strijd zijn met de opzet van het liquidatie- en overgangsrecht, waarbij is getracht de gevallen, waarin reeds arbeidsongeschiktheid bestaat, zoveel mogelijk in de nieuwe situatie in te passen of door afkoop snel te beëindigen, zodat de liquidatie van de oude ongevalsverzekeringen geen jaren behoeft te vergen. Overigens merkt de ondergetekende nog op, dat een over zo vele jaren gespreide afwikkeling allicht tot een omvangrijker administratie zal leiden dan de door hem voorgestelde afkoopregeling. Het voorstel om de hierbedoelde uitkeringen te bevriezen op het niveau van de liquidatiedatum is voorts niet uitvoerbaar ten aanzien van de voorlopig toegekende uitkeringen. De in deze uitkeringen na de liquidatiedatum te verwachten wijzigingen zullen zoveel als mogelijk is in de berekening van de afkoopsum, dus bij de contante waardeberekening, worden verwerkt. Zouden deze — overigens gering in aantal zijnde — gevallen niet worden afgekocht, dan is een bevriezing niet mogelijk en zouden deze als periodieke uitkering nog moeten worden herzien, indien de mate van arbeids-

ongeschiktheid, naar de maatstaf van de ongevallenwetten gemeten, zou wijzigen. Een en ander betekent, dat de hieraan verbonden administratie niet zo beperkt zal kunnen zijn als in de vraagstelling wordt gesuggereerd. Het vorenstaande samenvattend meent de ondergetekende, dat het beter is de voorgestelde afkoopregeling ongewijzigd te handhaven.

Onder verwijzing naar blz. 13 van de memorie van toelichting, waar is vermeld, dat de berekening der aan het Arbeidsongeschiktheidsfonds over te dragen contante waarde zal geschieden op de grondslag van de balans van het Ongevallenfonds per 31 december 1961, met uitzondering van de rentevoet, werd door vele leden de vraag gesteld of het nog wel juist is om de oude factoren nog op een andere rentevoet te herberekenen, nu de kapitaliseringsfactoren voor de voorlopige renten van de balans van 1963 af zijn gewijzigd.

Ten aanzien van deze vraag merkt de ondergetekende onder verwijzing naar het daarover in de memorie van toelichting vermelde op, dat de wijze van waardering en overdracht van verplichtingen en middelen, welke door de risicodragers ingevolge de ongevallenwetten aan het Arbeidsongeschiktheidsfonds zullen worden overgedragen, is gebaseerd op de adviezen van de Sociale Verzekeringsraad van 11 maart 1963 en 24 juni 1963. Aangezien deze adviezen op een in het overleg tussen genoemde raad en de voornaamste risicodragers ingevolge de ongevallenwetten tot stand gekomen compromis berusten, heeft de ondergetekende zich bij het ontwerpen van de liquidatieregeling zoveel mogelijk bij deze adviezen aangesloten. Een van de belangrijke punten, waarover in bedoeld overleg overeenstemming werd verkregen, is dat uitgegaan zal worden van de grondslagen van de balans van het Ongevallenfonds per 31 december 1961. Ten aanzien hiervan heeft meergenoemde raad in zijn advies het voorbehoud gemaakt, dat hij het op prijs zou stellen inzake die grondslagen opnieuw advies uit te brengen, indien de W.A.O. later dan 1 januari 1967 in werking zou treden. Aangezien dit laatste het geval zal zijn, heeft de ondergetekende aan de Sociale Verzekeringsraad verzocht ter zake nader advies uit te brengen. Overigens moge er aan worden herinnerd, dat al hetgeen betrekking heeft op de overdracht van verplichtingen door de risicodragers ingevolge de ongevallenwetten zal worden geregeld bij of krachtens algemene maatregel van bestuur, zulks ingevolge het bepaalde in artikel 28. Bij deze algemene maatregel van bestuur zal met het door de S.V.R. uit te brengen advies rekening worden gehouden.

Voor het antwoord op de vraag van sommige leden, of het in de bedoeling ligt de door het A.O.F. van de oude risicodragers ontvangen wiskundige reserves te gebruiken om de premie van de W.A.O. op een redelijk niveau te houden moge de ondergetekende korthedshalve verwijzen naar de hiervóór onder het hoofd „Het tekort bij het Interim-Invaliditeitsfonds” gegeven uiteenzetting.

Voorts werd ten aanzien van de ontwerp-Liquidatiewet ongevallenwetten door vele leden de vraag gesteld wanneer de rentevoet, waarnaar de contante waarden, bedoeld in artikel 28, moeten worden berekend, zal worden vastgesteld. Door velen werd erop aangedrongen dat dit zo spoedig mogelijk zal geschieden. Voor wat deze vraag betreft merkt de ondergetekende het volgende op.

Op blz. 13, linkerkolom, van de memorie van toelichting is uiteengezet, dat de rentevoet, waarnaar de contante waarde van de over te dragen verplichtingen moet worden berekend, in navolging van het ter zake door de Sociale Verzekeringsraad uitgebrachte advies zal worden afgeleid uit de markt-(koers)waarde van de over te dragen activa. In bedoeld advies van de S.V.R. is voorgesteld voor de waardering van de over te dragen middelen en beleggingen uit te gaan van de situatie van een half jaar vóór de invoering van de W.A.O., ten einde de risicodragers ingevolge de ongevallenwetten door tijdige informatie over de voorwaarden van de risico-overdracht de gelegenheid te geven vóór invoering van de W.A.O. hun keuze te bepalen op directe risico-overdracht of op afwikkeling van

eigen rekening. Aangezien de ondergetekende de mogelijkheid van een dergelijke keuze in de door hem voorgestelde liquidatieregeling niet heeft overgenomen, kan, naar het lijkt, de waardering van de over te dragen middelen en beleggingen geschieden naar de situatie op de datum van overdracht en behoeft deze waardering niet te geschieden naar de situatie een half jaar vóór de invoering van de W.A.O., welke termijn verband hield met de in het S.V.R.-advies opgenomen keuzemogelijkheid. Nu de W.A.O. op 1 juli 1967 in werking zal treden, zal dit, naar het zich laat aanzien, de datum van overdracht van verplichtingen en activa zijn, althans voor wat betreft de uitkeringen, ter zake waarvan dan ten minste een jaar na de ongevalsdatum is verstreken. Dit betekent, dat eerst moet worden vastgesteld de markt-(koers)waarde van de over te dragen beleggingen, hetgeen omstreeks 1 juli 1967 kan geschieden. Zodra deze waarde is vastgesteld kan ook de bij de berekening van de contante waarde van de verplichtingen te hanteren rentevoet worden vastgesteld. Een en ander zal worden geregeld in een op grond van artikel 28 van de Liquidatiewet ongevallenwetten vast te stellen algemene maatregel van bestuur. Aangezien de S.V.R. ten aanzien van de in deze algemene maatregel van bestuur neer te leggen regeling reeds veel voorbereidend werk heeft verricht, heeft de ondergetekende genoemde raad verzocht het concept van deze uitvoeringsmaatregel in overleg met de betreffende uitvoeringsorganen voor te bereiden. Het is de ondergetekende bekend, dat de S.V.R. ter zake overleg pleegt met risicodragers ingevolge de ongevallenwetten.

Artikel 24. In het kader van dit artikel werd de vraag gesteld of er ook beroepsrecht bestaat met betrekking tot andere beslissingen, die geheel of ten dele op toepassing van de Liquidatiewet ongevallenwetten betrekking hebben en of artikel 22 hierin wel voorziet.

Met artikel 22, waarin o.a. is bepaald, dat de bepalingen van de ongevallenwetten en van haar uitvoeringsbesluiten, waaronder die inzake het recht van beroep, van kracht blijven ten aanzien van de in hoofdstuk III van de onderhavige wet vervatte regeling, wordt inderdaad bereikt, dat degenen, die aan hoofdstuk III van de Liquidatiewet ongevallenwetten rechten ontnemen, inzake beslissingen betreffende die rechten beroepsrecht hebben, zoals zij dit ook op grond van de ongevallenwetten zouden hebben. De in hoofdstuk III geregelde rechten sluiten geheel aan bij de aan de ongevallenwetten te ontnemen rechten, behoudens het recht op een afkoopsom, geregeld in artikel 17 of 18 van de Liquidatiewet ongevallenwetten. Een dergelijke afkoopregeling kennen de huidige ongevallenwetten niet, zodat ten aanzien van dat recht door artikel 22 van de Liquidatiewet ongevallenwetten niet zonder meer wordt bereikt, dat de betrokkenen beroepsrecht hebben. Om die reden is het noodzakelijk het beroepsrecht ter zake van het recht op een afkoopsom ingevolge artikel 17 of 18 uitdrukkelijk te regelen, hetgeen ten aanzien van de overige in hoofdstuk III geregelde rechten niet nodig is.

Wijziging Veiligheidswet, 1934 en Stuwadoorswet in verband met de invoering van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering

In antwoord op de vraag hoeveel erkende geneeskundige diensten er (ongeveer) zijn in bedrijven zonder bedrijfsgeneeskundige dienst deelt de ondergetekende mede thans niet over gegevens te beschikken, die enige schatting ter zake mogelijk maken. Wel kan vermeld worden, dat blijkens een in oktober 1966 gedaan onderzoek 286 bedrijven (met totaal ruim 493 000 werknemers) een erkende geneeskundige dienst hebben of bij een gezamenlijke erkende geneeskundige dienst aangesloten zijn. De indruk bestaat, dat de meerderheid van deze bedrijven tevens over een bedrijfsgeneeskundige dienst beschikt of over een medische dienst, welke tot een bedrijfsgeneeskundige dienst kan uitgroeien.

Het staat de bedrijven, die wel van een erkende geneeskundige dienst voorzien zijn, doch niet over een bedrijfsgeneeskundige dienst beschikken, vrij een zodanige dienst op vrijwillige basis aan zich te verbinden, bijvoorbeeld door oprichting van een eigen bedrijfsgeneeskundige dienst of door aansluiting te zoeken bij een eventueel naburig bedrijfsgeneeskundige dienst. Langs wegen als deze doet zich voor de onderhavige bedrijven de mogelijkheid voor hun erkende geneeskundige diensten om te zetten in bedrijfsgeneeskundige diensten, waarbij overigens het bepaalde in artikel I, onder B en artikel II, onder B, van het wetsontwerp in acht zal moeten worden genomen, indien deze artikelen wetskracht krijgen.

De ondergetekende kan — zulks ter beantwoording van de dienaangaande in het voorlopig verslag gestelde vraag — geen verwachting uitspreken ten aanzien van de mate, waarin de betrokken bedrijven van de hier geschetste mogelijkheid van omzetting gebruik zullen maken, aangezien voor hen bij een dergelijke omzetting verschillende factoren, onder andere van financiële aard, een rol kunnen spelen.

Aangaande de vraag of de algemene maatregel van bestuur, waarvan sprake is in artikel I, onder B (en in artikel II, onder B), van het wetsontwerp, bepalingen zal inhouden, volgens welke in het algemeen de behandeling van een werknemer, wiens letsel of beroepsziekte tot arbeidsverzuim noopt, terwijl hij bovendien niet-ambulant is, aan huisarts en/of specialist blijft voorbehouden, deelt de ondergetekende het volgende mede.

Blijkens de memorie van toelichting (stuk 8636, nr. 5, rechterkolom) ligt het in de bedoeling in de algemene maatregel van bestuur een tweetal gevallen te noemen, waarin een bedrijfsgeneeskundige dienst gerechtigd zal zijn curatieve behandelingen toe te passen. Daar deze gevallen limitatief zullen zijn, zal — mede gezien hetgeen in het bestaande artikel 8d der Veiligheidswet (en in het bestaande artikel 12septies der Stuwadoorswet) is bepaald — de behandeling van een werknemer, verkerende in een situatie als in de gestelde vraag geschetst, voorbehouden blijven aan zijn huisarts of specialist.

Wijziging van de Liquidatiewet invaliditeitswetten

(Algehele liquidatie van de in de invaliditeitswetten geregelde verzekeringen in verband met de invoering van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering)

Naar aanleiding van de door verschillende leden gestelde vraag of de voorgenomen opschorting van de aanvang van de aflossing door de Staat van het tekort in het Invaliditeits- en Ouderdomsfonds tot 1 januari 1969 nog gevolgen heeft voor de datum van ingang van de afkoopregeling merkt de ondergetekende op, vooralsnog van mening te zijn, dat vorenbedoelde opschorting geen gevolgen behoeft te hebben voor de aanvang van de afkoopregeling. Hij is evenwel voornemens om, alvorens zijn standpunt in dezen definitief te bepalen, over de nadere uitwerking van de afkoopregeling, welke, zoals bekend, in een algemene maatregel van bestuur zal worden neergelegd, ook in dat geval het oordeel te vragen van de Sociale Verzekeringsraad.

Vele leden vroegen of het — gezien de algemene positieverbetering van de betrokkenen — niet gerechtvaardigd zou zijn en vanuit een oogpunt van gelijke rechtsbedeling wellicht enige verbetering zou betekenen, indien de eerste uitbetaling der afkoopsommen naar 1970 of 1972 zou worden verschoven om daarna in 7 respectievelijk in 5 jaartermijnen te worden afgewerkt.

Zoals de ondergetekende in de memorie van toelichting (blz. 7, linkerkolom) reeds heeft opgemerkt, zal de uitbetaling van de afkoopsommen gespreid worden over een periode van 8 à 10 jaar.

De door deze leden gedachte methode, t.w. het verschuiven van de aanvang van de afkoop naar een later tijdstip, gepaard

gaande met een geforceerd tempo van uitbetaling van de afkoopsommen, verschilt voor wat betreft de totale afwikkelingsduur — te rekenen van 1 juli 1967 af — niet wezenlijk van die, welke de ondergetekende voor ogen staat. Weliswaar zouden de uitbetalingen in plaats van in 8 à 10 jaren in een wat korter tijdvak plaatsvinden, doch de ondergetekende betwijfelt of dit vanuit een oogpunt van gelijke rechtsbedeling wel veel te betekenen heeft nu in de door deze leden naar vorengebrachte opzet van de afkoopregeling tussen aanvang en beëindigen van de afkoop toch nog altijd een periode ligt van 5 tot 7 jaren.

In antwoord op de vraag van deze leden of het opnemen van een dergelijke wettelijke bepaling bovendien zowel in financieel als administratief opzicht geen belangrijke vergemakkelijking zou betekenen van de toch wel grote technische en financiële bezwaren, welke aan de afkoopregeling zijn verbonden, deelt de ondergetekende mede, dat, afgedacht van de vraag of een verschuiving van de aanvang van de afkoop naar een later tijdstip in financieel opzicht wellicht enige verlichting zou geven, dit in administratief opzicht naar zijn voorlopige mening geenszins het geval zal zijn. Er zal dan immers geen voldoende continuïteit bestaan in de aan de afkoop verbonden werkzaamheden met alle daaraan voor de desbetreffende uitvoeringsorganen verbonden personeelsproblemen.

Hierbij zij verder nog opgemerkt, dat één van de belangrijkste taken van de betreffende uitvoeringsorganen bij de afkoop zal zijn, dat tijdig kan worden beschikt over het juiste adressenmateriaal. Het verzamelen van dit materiaal zal evenwel, naar het de ondergetekende voorkomt, betrekkelijk kort voor het tijdstip van uitbetaling van de afkoopsommen dienen te geschieden, wil voorkomen worden, dat nadien in de administratie een groot aantal mutaties wegens vóór de uitbetaling nog plaatsvindende verhuizingen moet worden aangebracht. Het geheel overziende is de ondergetekende dan ook van oordeel, dat het aanbeveling verdient, zo enigszins mogelijk, de afkoop niet later te doen aanvangen dan op het tijdstip, dat in de memorie van toelichting is aangekondigd, t.w. een jaar na de invoering van de W.A.O.

De ondergetekende is overigens gaarne bereid de S.V.R. te verzoeken de door de aan het woord zijnde leden gedane suggestie te betrekken in het door de raad uit te brengen advies over de nadere uitwerking van de afkoopregeling welke eveneens bij algemene maatregel zal geschieden.

De Sociale Verzekeringsraad heeft zijn advies inzake wijziging van de overgangsregeling-W.A.O. door toevoeging van een categorie van beperkt arbeidsongeschikten met een invaliditeitspercentage van 25—45, waarvoor door vele leden bij de behandeling van wetsontwerp nr. 8536 tot nadere wijziging van de Interimwet invaliditeitsrentetrekking (uitbreiding van de kring van bijslaggerechtigden door toevoeging van een invaliditeitsklasse van 45—55 pct.) was gepleit, op 23 december 1966 aan de ondergetekende doen toekomen.

Blijkens dit advies, hetwelk tezamen met het advies over de hiervoor besproken brief van de Raad van Bestuur in arbeidszaken van 8 juli 1966 bij schrijven van 23 december 1966 werd uitgebracht — waarvan de ondergetekende reeds toezegde een aantal exemplaren aan de griffie van de Kamer te zullen doen toekomen — hebben de Sociale Verzekeringsbank en de Vereniging van Raden van Arbeid aan de raad doen weten in het geheel geen kans te zien aan een uitbreiding van de kring van gerechtigden ingevolge de overgangsregeling arbeidsongeschiktheidsverzekering te kunnen medewerken. Het Gemeenschappelijk Administratiekantoor heeft aan genoemde raad medegedeeld, dat een dergelijke uitbreiding de goede uitvoering van de taken, die het nieuwe bestel voor het Gemeenschappelijk Administratiekantoor meebrengt, in ernstig gevaar zou brengen. De raad adviseert dan ook niet tot uitbreiding van de I.W.I. met een nieuwe invaliditeitsklasse over te gaan.

De uitvoeringsorganen staan in de periode van overgang van de oude naar de nieuwe wetgeving voor een bijzondere zware taak. Naar schatting zal aan ca. 155 000 I.W.I.-bijslag-

gerechtigden een arbeidsongeschiktheidsuitkering moeten worden toegekend. Voorts zullen ruim 14 000 uitkeringen ingevolge de Ongevallenwet 1921 in een arbeidsongeschiktheidsuitkering moeten worden omgezet. Bij dit aantal komen dan nog de uitkeringen ingevolge de Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 en de Zeeongevallenwet 1919 en de gevallen, waarin na 1 juli 1967 de maximum-uitkeringstermijn ingevolge de Ziektewet wordt bereikt. Ingevolge de Wet overgangsregeling Ziektewet zullen een groot aantal personen, die tot dusverre niet verzekerd zijn ingevolge de Ziektewet, voor ziekengeld in aanmerking moeten worden gebracht.

Daarnaast ligt er voor de uitvoeringsorganen nog een zware taak in de afkoop van de I.W.-verzekeringen, de afkoop van ongevalsuitkeringen, berekend naar niet meer dan 25 pct. arbeidsongeschiktheid, en de afwikkeling en overdracht van fondsen.

Gezien deze nog niet volledige opsomming van aan het liquidatie- en overgangsrecht verbonden werkzaamheden heeft de ondergetekende begrip voor het standpunt van de eerdergenoemde uitvoeringsorganen, dat zij niet of nauwelijks kans zien nog nieuwe taken aan te vatten. De ondergetekende meent derhalve het advies van de Sociale Verzekeringsraad te moeten opvolgen en geen uitbreiding van de overgangsregeling te moeten voorstellen.

Artikel 19e, eerste lid. Met betrekking tot de vraag van vele andere leden, of het uit een oogpunt van gelijke behandeling niet nodig is de te vergoeden rente over de perioden, gelegen tussen de dag, waarop voor alle belanghebbenden in beginsel recht op een afkoopsom bestaat en het begin van het jaar, waarin de uitkering aan de verzekerden afzonderlijk geschiedt, aan te passen aan de ontwikkeling van de rentestand tot de periode van uitbetaling, merkt de ondergetekende het volgende op. Met een gelijke behandeling van de tot een afkoopsom gerechtigden acht de ondergetekende toch niet in strijd het in artikel 19e, eerste lid, vervatte voorstel, inhoudende, dat gedurende de gehele afkoopperiode het te vergoeden rentepercentage ongewijzigd blijft.

Voorts verdient het met het oog op de administratieve bezwaren, welke verbonden zijn aan het uit het volgen van de ontwikkeling van de rentestand voortvloeiende hanteren van verschillende rentepercentages gedurende de afkoopperiode, naar het oordeel van de ondergetekende aanbeveling, dat gedurende de gehele afkoopperiode eenzelfde rentevergoeding wordt aangehouden.

Wat betreft de hoogte van de rentevergoeding moge erop worden gewezen, dat het geenszins zeker is, dat gedurende de gehele afkoopperiode de rentestand zich op het huidige hoge peil zal handhaven. De ondergetekende heeft dan ook gemeend zich te moeten baseren op het betreffende advies van de S.E.R., waarin werd geadviseerd op de afkoopsommen een rentevergoeding te verlenen van 3½ pct. over de periode, gelegen tussen het tijdstip, waarop het recht op een afkoopsom ontstaat en dat, waarop de afkoopsom tot uitbetaling komt.

Artikel 23i, eerste en vierde lid. Dit artikel gaat er inderdaad van uit, dat het Interim-Invaliditeitsfonds na het in werking treden van de W.A.O. tijdelijk zal voortbestaan. De vraag of een nadere regeling gewenst is met betrekking tot dat fonds, nu door de intrekking van de Interimwet invaliditeitsrentetrekking de wettelijke grondslag van dat fonds en van het beheer ervan is wegevalen met ingang van de dag, waarop artikel 19 van de W.A.O. in werking treedt, beantwoordt de ondergetekende bevestigend. Bij nota van wijziging zal hierin alsnog worden voorzien.

Artikel 23j. Ten aanzien van de vraag, of verschil in hoogte tussen het bedrag van een rente ingevolge de Invaliditeitswet van de 65-jarige leeftijd af enerzijds van degenen, wier invaliditeitsrente vervalt wegens omzetting van die rente in een W.A.O.-uitkering en anderzijds van degenen, wier invaliditeitsrente niet wordt omgezet in een W.A.O.-uitkering, doch

ongewijzigd tot na het 65ste jaar blijft doorlopen, merkt de ondergetekende op, dat bij de beantwoording van deze vraag de rechtspositie *in haar geheel* van de beide groepen belanghebbenden in ogenschouw dient te worden genomen.

Voor de hiervoor eerstbedoelde personen treedt voor de invaliditeitsrente een hogere W.A.O.-uitkering in de plaats, welke uitkering bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd gevolgd wordt door een wat lagere ouderdomsrente krachtens de Invaliditeitswet (te ontvangen naast het A.O.W.-pensioen). Tegenover de hogere W.A.O.-uitkering voor de hiervoor bedoelde groep verzekerden, staat voor de andere groep de op een veel lager niveau liggende invaliditeitsrente, welke bij voortdurende van de invaliditeit blijft doorlopen tot na het 65ste jaar en welke rente na het 65ste jaar iets hoger is dan wanneer omzetting van de invaliditeitsrente in een ouderdomsrente zou plaatsvinden.

De aanspraken van beide groepen uitkeringsgerechtigden tegen elkaar afwegend, acht de ondergetekende de voorgestelde regeling alleszins gerechtvaardigd.

Overgangsregeling arbeidsongeschiktheidsverzekering

(Wet overgangsregeling arbeidsongeschiktheidsverzekering)

De afkoopregeling. Vele andere leden zouden gaarne het oordeel van de ondergetekende vernemen over de vraag of het geen bezwaren ontmoet, dat renten, berekend naar niet meer dan 25 pct. arbeidsongeschiktheid, verplicht zullen worden afgekocht. Zal het niet zo zijn — aldus bedoelde leden —, dat in vele gevallen het letsel, dat oorzaak is van een gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid na een jaar een eindtoestand nog niet heeft bereikt. Zou dit er niet toe kunnen leiden — zo vragen deze leden zich af —, dat enerzijds in de gevallen, waarin de patiënt later herstelt zonder meetbare invaliditeit, te veel blijkt te zijn betaald en dat anderzijds in de gevallen, waarin later een grotere blijvende invaliditeit moet worden vastgesteld (hetgeen bij asbestose en silicose gemakkelijk het geval kan zijn) de patiënt ernstig wordt gedupeerd.

Zoals de ondergetekende hiervóór onder het hoofd „Liquidatie wettelijke ongevallenverzekering in verband met de invoering van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering” heeft gesteld, is de voorgestelde afkoopregeling gebaseerd op adviezen van de Sociaal-Economische Raad en de Sociale Verzekeringsraad. Aangezien hem tot dusverre van zwaarwegende bezwaren tegen de afkoopregeling niet is gebleken, meent de ondergetekende vooralsnog niet van bedoelde adviezen te moeten afwijken.

Inderdaad zal het voor kunnen komen, dat een jaar na de ongevalsdatum het letsel van de betrokkene nog geen eindtoestand heeft bereikt. Het aantal gevallen, waarin reeds een jaar na de ongevalsdatum zal worden afgekocht, is echter slechts een zeer beperkt deel van het totaal der af te kopen gevallen. Aangezien veelal eerst later dan een jaar de ongevalsdatum tot toekenning van een definitieve rente wordt overgegaan, is in de onder vorenvermeld hoofd genoemde 14 381 gevallen van definitief toegekende renten meer dan een jaar na de ongevalsdatum verstreken en heeft het letsel een zekere eindtoestand bereikt. In al deze gevallen doet zich de in de hier behandelde vraag bedoelde moeilijkheid niet voor. Hetzelfde kan gesteld worden van de nog voorlopig toegekende renten, waarin meer dan een jaar na de ongevalsdatum is verstreken en waarin een duidelijk beeld van het verdere verloop van het geval kan worden verkregen. Voorts moet nog eens benadrukt worden, dat slechts de gevallen met niet meer dan 25 pct. arbeidsongeschiktheid zullen worden afgekocht. Bij degene, die een jaar na de ongevalsdatum niet meer dan 25 pct. arbeidsongeschikt is, is het herstel dus kennelijk reeds sterk voortschreden. Hier zal naar alle waarschijnlijkheid niet van een ernstig letsel sprake zijn.

Bij de voorgestelde afkoopregeling is ervan uitgegaan, dat bij de berekening van de contante waarde van de uitkering, dus van de afkoopsom, zoveel mogelijk rekening zal worden ge-

houden met de vermoedelijke reactiveringskans. Juist bij de voorlopig toegekende renten zal de reactiveringskans van de getroffenene een belangrijke factor bij de berekening van de afkoopsom kunnen uitmaken. De ondergetekende vreest derhalve niet, dat er veel gevallen zullen zijn, waarin bij de afkoop te veel wordt betaald.

In de gevallen, waarin na de afkoop de mate van arbeidsongeschiktheid meer wordt dan 25 pct., zal de patiënt om de hierna te noemen redenen niet, zoals de hier aan het woord zijnde leden veronderstelden, ernstig worden gedupeerd.

Het verschijnsel van toeneming der arbeidsongeschiktheid doet zich vrijwel uitsluitend voor bij de door deze leden genoemde gevallen van silicose en asbestose. Reeds gedurende een aantal jaren wordt door de Sociale Verzekeringsbank bij toekenning van een uitkering wegens asbestose of silicose de mate van arbeidsongeschiktheid op ten minste 30 pct. gesteld. Deze gevallen zullen dus niet worden afgekocht. Van de gevallen, waarin in een niet zo recent verleden de mate van arbeidsongeschiktheid bij de toekenning van de rente op 10 pct. werd gesteld, is in een groot aantal gevallen de mate van arbeidsongeschiktheid inmiddels tot 30 pct. of meer verhoogd. Bij de nog niet verhoogde renten behoeft niet in alle gevallen een toeneming van de mate van arbeidsongeschiktheid te worden verwacht. Volgens een opgave van de Sociale Verzekeringsbank waren er op 31 december 1965 395 silicosegevallen met een arbeidsongeschiktheid van niet meer dan 25 pct. In een deel van deze 395 gevallen zal een toeneming van de arbeidsongeschiktheid kunnen worden verwacht.

Indien deze toeneming van de arbeidsongeschiktheid zich inderdaad gaat voordoen, ontvangt de betrokkene voor de daardoor ontstane loonderving uitkering ingevolge de Ziektewet en de W.A.O., indien hij ingevolge die wetten verzekerd is, hetgeen gezien het geringe percentage arbeidsongeschiktheid veelal het geval zal zijn. In het geval, dat de betrokkene niet verzekerd is, zal het toch recht op arbeidsongeschiktheidsuitkering overeenkomstig de bepalingen van de W.A.O. hebben op grond van het bepaalde bij of krachtens artikel 17, vierde lid, van die wet. Op grond van dit artikel zullen zowel asbestose als silicose in navolging van het ter zake door de S.V.R. uitgebrachte advies als beroepsziekte worden aangewezen, terwijl voorts zal worden bepaald, dat degene, die als gevolg van die beroepsziekten arbeidsongeschikt of meer arbeidsongeschikt wordt, voor het recht op toekenning of herziening van een arbeidsongeschiktheidsuitkering beschouwd wordt alsof hij verzekerd is ingevolge de W.A.O.

Voor een ernstige dupering bij latere toeneming van de mate van arbeidsongeschiktheid, zoals in de hier aan de orde zijnde vraag gesteld, zal derhalve geen sprake zijn.

Ten aanzien van het verlies van het recht op medische behandeling als gevolg van de afkoop moge de ondergetekende onder verwijzing naar blz. 8, linkerkolom, laatste alinea van de memorie van toelichting herhalen, dat degenen, die voor afkoop van hun uitkering in aanmerking komen, gezien het lage percentage van hun arbeidsongeschiktheid, als regel geen geneeskundige behandeling ter zake van het vroegere ongeval meer behoeven. Voor zover het om ingezetenen gaat zullen de betrokkenen veelal verzekerd zijn ingevolge de Ziekenfondswet, terwijl vrijwel allen onder de Algemene Wet Zware Geneeskundige risico's zullen vallen. Dit geldt ook voor de groep van degenen, die de leeftijd van 65 jaar bereiken. Hierbij merkt de ondergetekende nog op, dat de uitkering van degene, die op de liquidatiedatum of op het tijdstip, waarop een jaar na de ongevalsdatum is verstreken, 65 jaar of ouder is, niet zal worden afgekocht. Voor wat betreft de in het buitenland wonende rentetrekkingen geldt uiteraard ook, dat zij, gezien het lage percentage van hun arbeidsongeschiktheid, als regel geen geneeskundige behandeling ter zake van het vroegere ongeval meer behoeven. Voorts kan nog worden opgemerkt, dat ook de huidige bepalingen van de ongevallenwetten inhouden, dat in het buitenland wonende vreemdelingen het recht op geneeskundige behandeling verliezen indien hun recht op rente wordt afgekocht door betaling van een bedrag, gelijk aan driemaal hun jaarrente.

Uit het vorenstaande moge duidelijk zijn geworden, dat de ondergetekende niet van mening is, dat er inderdaad beletsels zouden bestaan om de voorgestelde afkoopregeling te handhaven, hetgeen tevens betekent, dat hij geen aanleiding aanwezig acht alle lopende ongevallenuitkeringen in een W.A.O.-uitkering om te zetten of de afkoopregeling tot de renten van 10 pct. arbeidsongeschiktheid te beperken. Voor de bezwaren tegen de wijze van afwikkelen van ongevalsuitkeringen, berekend naar niet meer dan 25 pct. arbeidsongeschiktheid, moge de ondergetekende verwijzen naar hoofdstuk II, § 1, onder *b*, van de memorie van toelichting.

Personeelsvraagstukken. Met voldoening heeft de ondergetekende er kennis van genomen, dat vele andere leden van mening waren, dat in het algemeen bevredigende sociale regelingen zijn getroffen voor het personeel van de sociale verzekeringsinstellingen, dat als gevolg van de invoering der W.A.O. moet worden overgeplaatst of overcompleteert raakt.

Deze leden maakten echter een uitzondering voor de bepaling, dat degenen, die 62 jaar of ouder zijn en die op grond van hun leeftijd zullen moeten afvloeien, wel in het genot van wachtgeld gesteld zullen worden, maar in het genot van hun pensioenrechten zullen worden beperkt. De ondergetekende moge dienaangaande opmerken, dat ook de ambtenaren in rijksdienst tijdens een periode van wachtgeld niet een volledig pensioen ophouden. Ingevolge artikel D 3 van de Algemene burgerlijke pensioenwet telt de tijd, doorgebracht met recht op wachtgeld, nl. slechts mede

a. voor de helft, indien de som van leeftijd en diensttijd van de ambtenaar ten tijde van het ontslag, ter zake waarvan het wachtgeld is toegekend, 60 jaren of meer bedraagt;

b. voor een vierde gedeelte, indien de onder *a* bedoelde som minder bedraagt dan 60 jaren.

Met het oog op de repercussies, welke van een verdergaande — met medewerking van de overheid getroffen — regeling kan uitgaan, ontmoet het bij de Regering bezwaren voor een bepaalde categorie van employé's of ambtenaren een regeling te treffen als door de hier aan het woord zijnde leden werd bepleit.

De ondergetekende wil gaarne toegeven, dat opneming in het Algemeen burgerlijk pensioenfonds reeds op 18-jarige leeftijd *kan* plaatsvinden en dat derhalve op 62-jarige leeftijd het maximale aantal pensioenjaren bereikt *kan* zijn. In de praktijk komt het echter veelvuldig voor, dat ook ambtenaren eerst geruime tijd na hun 18e jaar in het Algemeen burgerlijk pensioenfonds worden opgenomen.

Naar de mening van de ondergetekende kan een regeling, welke verder zou moeten gaan dan het Rijkswachtgeldbesluit, dan ook bezwaarlijk verdedigd worden met een beroep op de opname-mogelijkheid in het Algemeen burgerlijk pensioenfonds op 18-jarige leeftijd.

Dat de aan het woord zijnde leden hebben gepoogd een modus aan de hand te doen om eventuele bezwaren van precedentwerking te ondervangen, wijst erop, dat ook zij zelf het gevaar daarvan ter dege hebben onderkend. Naar de mening van de ondergetekende moet het uitgesloten worden geacht, dat dit gevaar zou kunnen worden gekeerd op de wijze, die de aan het woord zijnde leden voor ogen staat. Reeds thans worden in verschillende gevallen, niet alleen in het bedrijfsleven, doch ook bij lagere publiekrechtelijke organen — b.v. bij afvloeiing van gemeentepersoneel bij overschakeling op aardgas — verdergaande afvloeiingsregelingen bepleit met een beroep op de regelingen, welke zijn getroffen voor het personeel van de sociale verzekeringsinstellingen, dat als gevolg van de invoering van de W.A.O. moet worden overgeplaatst of overcompleteert raakt. De ondergetekende vertrouwt daarom, dat de aan het woord zijnde leden er begrip voor zullen hebben, dat het de Regering niet mogelijk is mede te werken aan een uitbreiding van de getroffen regelingen.

De volgorde van de afvloeiing en de wederinschakeling van personeel, wier taak zal wegvallen bij de invoering van de W.A.O., is het resultaat van een, onder auspiciën van de

S.V.R., in intensief overleg bereikt compromis tussen de uitvoeringsorganen enerzijds en de vakorganisaties anderzijds. De ondergetekende zou daarom het compromis, voor zover dit bij de Regering niet op onoverkomelijke bezwaren stuitte, gaarne zoveel mogelijk willen volgen.

In de omstandigheid, dat gehuwden-niet-kostwinners het eerst zullen afvloeien en het laatst voor bemiddeling in aanmerking zullen komen, hetgeen bij de hier aan het woord zijnde vele andere leden bezwaar ontmoette, ziet de ondergetekende niet een achterstelling van de vrouw bij de man, doch veeleer een tegen elkaar afwegen van de sociale belangen van de verschillende personeelsgroepen, die zullen moeten afvloeien.

In dit verband is van belang de definitie welke in de afvloeiingsregeling wordt gegeven van het begrip kostwinner, waaronder ten deze wordt verstaan de gehuwde mannelijke ambtenaar, tenzij het uitvoeringsorgaan onder goedkeuring van de afvloeiingscommissie zijn echtgenote als kostwinster aanmerkt, alsmede de gehuwde vrouwelijke ambtenaar en de ongehuwde mannelijke of vrouwelijke ambtenaar, die groten-deels voorziet in het onderhoud van een ander, tenzij die ander een eigen inkomen heeft van f 45 of meer per week.

Gelet op het voorgaande, kan naar de mening van de ondergetekende niet van een achterstelling van de vrouw bij de man worden gesproken.

In antwoord op de door deze leden gestelde vraag of overtollige ambtenaren van de Sociale Verzekeringsbank en de Raden van Arbeid bij de Rijkspsychologische Dienst (voorheen: de Centrale Personeelsdienst) zullen worden geregistreerd, merkt de ondergetekende op, dat registratie bij deze dienst evenals bij de organen van de openbare arbeidsbemiddeling uiteraard slechts zin heeft voor hen, die daadwerkelijk op wachtgeld zijn gesteld. Aangezien thans nog geen ambtenaren op wachtgeld zijn gesteld, zou registratie door de genoemde organen op dit ogenblik praematuur zijn. De ondergetekende kan hieraan nog toevoegen, dat de Sociale Verzekeringsraad heeft geadviseerd om aan een ambtenaar van de Sociale Verzekeringsbank of van een Raad van Arbeid, die in het genot van wachtgeld is gesteld, voor te schrijven zich behalve bij het orgaan van de openbare arbeidsbemiddeling ook te doen inschrijven bij de Rijkspsychologische Dienst. Laatstgenoemde Dienst beziet thans welke mogelijkheden hier liggen.

Artikel 5, derde lid. Beperking rechten gehuwde vrouwen. Naar aanleiding van hetgeen door vele andere leden hier te berde werd gebracht, moge de ondergetekende opmerken, dat de onderhavige bepaling beoogt de mogelijkheid te openen om voor gehuwde vrouwen, ten aanzien van wie de hoogte van een I.W.I.-uitkering op andere wijze is geregeld dan voor de overige gerechtigden op een I.W.I.-uitkering, bij omzetting van deze uitkering in een W.A.O.-uitkering, een dagloon vast te stellen, hetwelk, rekening houdende met het percentage arbeidsongeschiktheid, is afgestemd op het niveau van de I.W.I.-uitkering, welke genoten wordt op het tijdstip van invoering van de W.A.O. In de eerste plaats betreft het hier gehuwde vrouwen, die invalide zijn geworden tijdens het vervullen van een dienstbetrekking. Met de in de I.W.I. getroffen regeling inzake de hoogte van de uitkering van deze categorie van gehuwde vrouwen is nu juist die situatie bereikt, welke in de W.A.O. wordt beoogd, t.w. het verlenen van een uitkering, welke is afgeleid van het gederfde loon. Voorts zal op grond van het derde lid van artikel 5 het dagloon kunnen worden vastgesteld van de gehuwde vrouw-kostwinster, te wier aanzien de uitbetaling van de I.W.I.-uitkering is beperkt wegens inkomen van de echtgenoot. Voor deze gehuwde vrouw zal het dagloon eveneens kunnen worden afgestemd op het niveau van de I.W.I.-uitkering op het tijdstip van invoering van de W.A.O. Het gaat hier derhalve — zoals in de overgangsregeling algemeen is voorzien ten aanzien van in aansluiting op I.W.I.-uitkering te verlenen W.A.O.-uitkering — om een continuering op I.W.I.-niveau van bij de invoering van de W.A.O. bestaande afspraken. Daarom acht de ondergetekende deze regeling voor

gehuwde vrouwen in de overgangsregeling wel op haar plaats, ook al maakt de W.A.O. zelf geen onderscheid ten aanzien van de hoogte der uitkeringen tussen gehuwde vrouwen en andere gerechtigden. Het wel maken van onderscheid ten aanzien van de hoogte der uitkeringen tussen gehuwde vrouwen en andere gerechtigden zal geenszins tot ernstige uitvoeringsmoeilijkheden aanleiding geven, ook niet wanneer er later een verslechtering in de medische toestand van de uitkeringsgerechtigde gehuwde vrouwen plaatsvindt. Nadat eenmaal bij invoering van de W.A.O., dus bij de omzetting van de I.W.I.-uitkering van deze gehuwde vrouwen in een W.A.O.-uitkering, de hoogte van het aan laatstbedoelde uitkering ten grondslag te leggen dagloon overeenkomstig het vorenstaande is vastgesteld, zijn vervolgens bij toe- en afnemings van de arbeidsongeschiktheid de bepalingen van de W.A.O. van toepassing. Ook van de bepaling van artikel 19 verwacht de ondergetekende geen moeilijk uitvoerbare gevolgen.

Artikelen 6 en 7. Samenloop weduwnpensioen ingevolge de A.W.W. en arbeidsongeschiktheidsuitkering. Naar aanleiding van de opmerkingen met betrekking tot de beperking van de uitbetaling van een arbeidsongeschiktheidsuitkering bij samenloop van deze uitkering met een weduwnpensioen krachtens de A.W.W. moge de ondergetekende erop wijzen, dat het hier evenals bij de vaststelling van de hoogte van de arbeidsongeschiktheidsuitkering, welke de gehuwde vrouw ontleent aan de overgangsregeling in aansluiting aan een I.W.I.-uitkering, in de eerste plaats gaat om een continuering van reeds in het kader van de I.W.I. verkregen aanspraken. Het recht op een arbeidsongeschiktheidsuitkering, waarvan sprake is in de in het voorlopig verslag genoemde gevallen, kan uitsluitend worden ontleend aan de overgangsregeling. Het gaat derhalve om een recht ter zake van vóór de invoering van de W.A.O. ingetreden invaliditeit. De basis voor dat recht ligt in de onderhavige gevallen nog in de I.W.I. De ondergetekende acht het dan ook niet onbillijk, dat de in de I.W.I. neergelegde anti-cumulatieregeling bij samenloop van een I.W.I.-uitkering met een weduwnpensioen krachtens de A.W.W., welke anti-cumulatieregeling door de S.E.R. in zijn advies over de bij intrekking van de Invaliditeitswet te treffen overgangsregelingen (blz. 37) wordt voorgestaan, is overgenomen in de overgangsregeling, nu deze regeling de I.W.I.-uitkering, zij het onder een andere naam, in feite voortzet.

Ten aanzien van het onderscheid op dit punt tussen de overgangsregeling en de definitieve regeling van de W.A.O. verwacht de ondergetekende geen moeilijkheden bij de uitvoering. Het betreft hier immers — zoals reeds gezegd — in feite een continuering van de huidige regeling bij de I.W.I., waarbij van moeilijkheden bij de uitvoering niet is gebleken.

De door de hier aan het woord zijnde leden gereleveerde omstandigheid, dat de anti-cumulatieregeling ook van toepassing is indien de betreffende vrouwen eerst recht kregen op een arbeidsongeschiktheidsuitkering en later bovendien op een weduwnpensioen doet zich ook thans onder de werking van de I.W.I. reeds voor. Ook hier is er dus slechts sprake van continuering van de bestaande regeling ter zake.

Ten slotte werd er nog op gewezen, dat de beperkingen, voorgesteld in de artikelen 6 en 7, ook van toepassing worden verklaard op vrouwen, die een recht op arbeidsongeschiktheidsuitkering zullen ontleen aan artikel 12, dus op vrouwen, die uitgetrokken zullen zijn van de Ziektewet. Zoals in de memorie van toelichting bij artikel 12 reeds werd opgemerkt, zal in vele gevallen, waarin aan artikel 12 recht op toekenning van arbeidsongeschiktheidsuitkering wordt ontleend, zodanig recht tevens vallen te ontleen aan het naar de I.W.I. verwijzende artikel 4, bv. wanneer de betrokkenen verzekerd zijn ingevolge de Invaliditeitswet en er voor hen ten minste 150 premies zijn betaald. Het recht op arbeidsongeschiktheidsuitkering stoelt dan dus op 2 artikelen. In verband hiermede is het gewenst om, wat de anti-cumulatiebepalingen betreft, niet te differentiëren tussen de gevallen, waarin recht wordt ontleend aan artikel 4 en die, waarin het recht (mede) wordt ontleend aan artikel 12.

De ondergetekende merkt nog op, dat inzake de in deze memorie ten aanzien van het roeyement van lopende particuliere verzekeringen en de ten aanzien van artikel 23i van het ontwerp van wet tot wijziging van de Liquidatiewet invaliditeitswetten aangekondigde wijzigingen, alsmede inzake een aantal andere wijzigingen, welke nog nodig zijn gebleken, zo spoedig mogelijk de betreffende nota's van wijzigingen zullen worden ingediend.

*De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,*

G. M. J. VELDKAMP.